

O DESCOPERIRE DIN EPOCA BRONZULUI DE LA SFÎNTU GHEORGHE (JUD. COVASNA)

SZÉKELY K. ZSOLT

În luna aprilie 1981, muncitorul Dobos Béla, de la I.M.A.S.A. din municipiul Sfîntu Gheorghe, a adus la muzeu cîteva fragmente de vase pe care le-a găsit pe malul Oltului. În urma acestei sesizări a fost cercetat locul unde s-au descoperit fragmente de ceramică.

Municipiul Sfîntu Gheorghe este situat pe ambele maluri ale Oltului. Pe malul stîng, care este o terasă ridicată, drumul asfaltat duce la Braşov, iar malul drept, care este mai jos, fiind teren de inundaţie al râului, a fost folosit ca fineaţă şi pentru asigurarea scurgerii apei revărsate (în anul 1974 s-a construit un dig de pămînt). În primăvara anului 1981 Oltul s-a revărsat, inundînd terenul pînă la dig, formînd un braţ lateral al râului. Muncitorul mai sus-amintit, împreună cu un prieten al lui, pescuind în acest braţ lateral a observat o platformă pătrată, acoperită cu lespezi mari de piatră. Ridicînd pietrele, sub ele a găsit cîteva fragmente de vase de lut pe care le-a luat şi le-a donat muzeului.

În urma cercetării pe care s-a mai făcut, s-a constatat că platforma a fost la distanţa de 57 m de la malul râului în mijlocul unui braţ lateral, care s-a format în urma revărsării Oltului, scobind albia pînă la nisipul fin. Locul descoperirii a fost vizavi cu fosta moară Veres.

Malul braţului de rîu a avut următorul profil; sub stratul de pămînt gros de 20–30 cm, a fost un strat de prundiş cu pietre de 140 cm urmat de nisip fin. Platforma a fost pe mijlocul apei, la o adîncime de 170 cm, măsurată de la piatra cu care a fost acoperită şi care nu a fost mişcată. În interiorul platformei a intrat apa, ridicînd piatra sub care a fost găsit un cadru de lemn făcut din patru scînduri despicate şi legate prin jgheaburi. Dimensiunile: 80 x 76 cm, grosimea scîndurilor a fost 6 cm, lăţimea 40 cm. Pe latura sudică capetele estică şi vestică ale scîndurilor au fost cu 20 cm în afară de cadru (fig. 1). La fund a fost numai nisip. Orientarea: nord-sud. În interiorul platformei, pe partea sudică au fost fragmentele de vase, dar ele au fost găsite şi în partea nordică. Exterior cadrul de lemn a fost înconjurat cu mari bolovani de piatră.

Inventarul găsit în platformă consta numai din fragmente de vase, care în majoritate au fost scoase de descoperitori. Din acestea a fost întregit un vas şi pe jumătate un alt vas, în rest sînt numai fragmente de la alte vase,

Vasul întregit este făcut cu mîna din pastă bună și arsă în culoare brun-negru, are gît cilindric, pîntec bombat subțiat spre fundul plat, fără decor. Dimensiunile: înalt de 16 cm, diametrul gurii 7 cm, al fundului 6 cm (fig. 2/3).

Vasul celălalt este lucrat cu mîna din pastă bună, arsă în culoare sură închisă, are pîntecul bombat și fund plat, gura este lipsă. În jurul gîtului sînt așezate cîte trei pastile de lut de la care pornesc pînă la fund linii incizate vertical (fig. 2/1-2).

Majoritatea fragmentelor de vase sînt bucăți nedecorate din corpurile diferitelor vase făcute cu mîna din pastă bună, arsă în culoare brun închisă.

Sînt și fragmente decorate. Un fragment este ornamentat cu un șir de puncte asociat cu împunsături făcute cu vîrfurile unui bețișor (fig. 2/5). Un alt fragment este decorat cu linii incizate vertical, urmate de puncte împunse sub care se află două linii incizate orizontale, de care se leagă triunghiuri incizate umplute cu hașuri verticale (fig. 2/7).

Din două vase făcute cu mîna din pastă bine arsă de culoare brun închis, s-au păstrat fragmente de margini și bucăți din corpul vaselor. La primul vas sub buză este un decor incizat în formă de spic (fig. 2/4). Vasul celălalt a avut toartă și a fost decorat cu un ornament de bandă umplut cu linii incizate vertical (fig. 2/8-10).

Încadrarea cronologică a acestei construcții de lemn întîmpină greutăți, nefiind cunoscute analogii corespunzătoare. Pe malul stîng al Oltului, fiind teren de inundație, omul în epoca preistorică nu s-a stabilit. Așezările din diferitele epoci le găsim pe malul celălalt, de unde cunoaștem resturi de cultură materială începînd în neolitic (cea mai veche este cultura Criș), avînd continuitatea culturilor pînă în feudalismul timpuriu (sec. XI-XII e.n.). Platforma a fost găsită „în situ”, iar fragmentele de vase găsite în ea sînt preistorice. Astfel de construcție făcută din lemn, înconjurată cu bolovani de piatră și acoperită cu lespezi de piatră, deocamdată nu o putem lega de nici o cultură și nici destinația ei nu este clară. Deși a fost găsită o bucată de os uman, o tibie (fig. 2/6) sigur nu putem afirma că a fost un mormînt de incinerare, fiindcă fragmentele de vase au fost scoase din apa intrată în platformă, acoperind fundul cu nămol, astfel nu s-au putut face observații corespunzătoare. Materialul ceramic este singurul care ne poate ajuta la încadrarea cronologică.

Vasul decorat cu pastile și cu incizii, precum și fragmentul cu decor de împunsături, are analogii, în ceramica culturii Coțofeni¹. Elementele de decor cu linii incizate, împunsături, triunghiuri cu hașuri sînt caracteristice pentru cultura Schneckenberg², dar sînt folosite și în cultura Ciomortan³. Vasul cu gît cilindric este un tip de vas cunoscut din perioada timpurie a epocii bronzului⁴.

Pe baza materialului ceramic, cu toate că avem puține fragmente, credem că este suficient pentru datarea acestei descoperiri interesante, ea aparținînd epocii bronzului în etapa ei de început. Problema epocii bronzului în această regiune, cu toate că în ultimii ani au fost făcute multe cercetări, fiind depistate și noi culturi, este departe de a fi rezolvată. Epoca bronzului din această regiune se poate rezolva numai dacă luăm în considerare dezvoltarea culturilor din epoca bronzului din regiunile limitrofe și influența și legăturile lor cu sud-estul Transilvaniei⁵.

NOTE

- ¹ A. ULANICI, *Așezarea de tip Coțofeni de la Braneș*, Muzeul Național, II, 1975, București, fig. 7/1; P. ROMAN, *Cultura Coțofeni*, București, 1976, pl. 58/1.
- ² A. PROX, *Die Schneckenberg Kultur*, 1941.
- ³ Z. SZÉKELY, *Cultura Ciomortan*, Aluta, 1970—1973.
- ⁴ A. PROX, o.c., pl. II/17.
- ⁵ E. ZAHARIA, *Probleme ale epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, Aluta, 1970, 63-67.

LISTA FIGURILOR

1. Cadrul de lemn descoperit la Sfântu Gheorghe.
2. Fragmente de vase descoperite în interiorul cadrului de lemn.

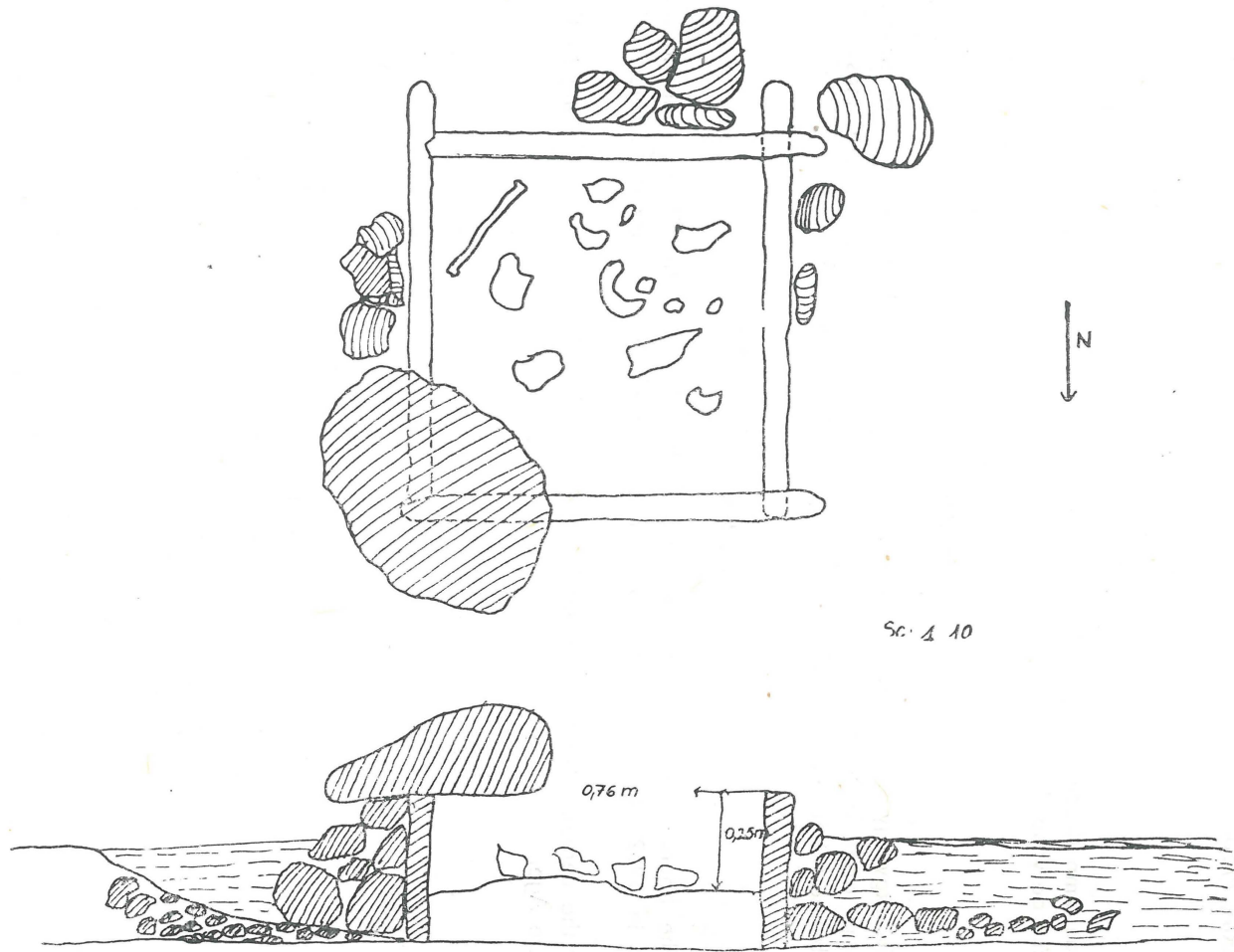
Kivonat

Sepsiszentgyörgy municípium határában, az Olt folyó jobb partján az áradás 1982-ben egy lapos kövekkel befedett, fából készült, négyszögletű keretet mosott ki. A keret a benne talált edénytöredék alapján a kora bronzkorba tartozik.

Abstract

On the boundery of Sf. Gheorghe, on the right bank of the Olt river during the inundation in 1982, it was brought to light a squared wooden frame covered with flat stones.

After the ceramic fragments found in the frame the whole discovery belong to the early Bronze Age.

Sc. 1 10

Fig. 1. — SF. GHEORGHE — Malul drept al Oltului

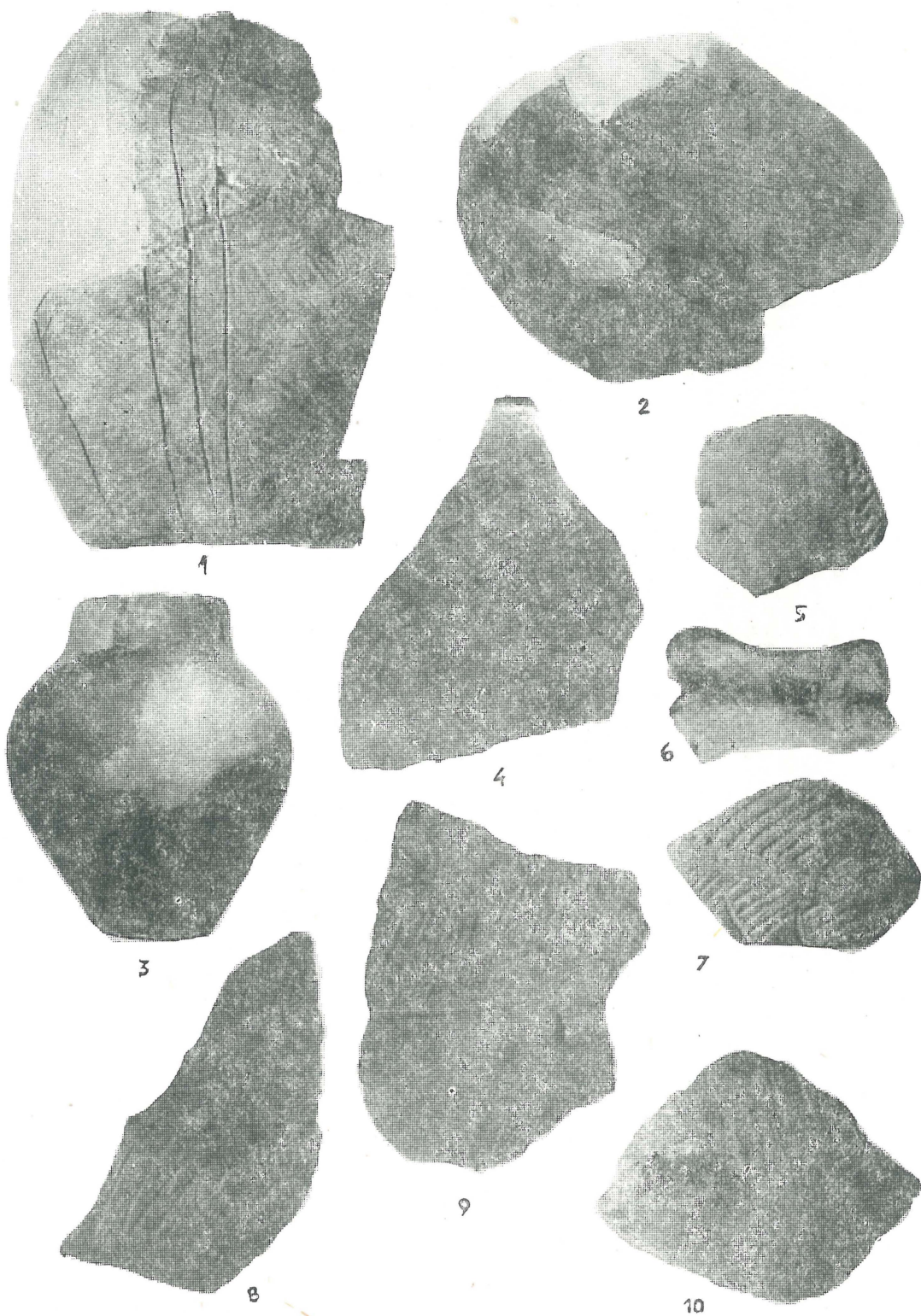

Fig. 2

